

**Ο ΑΝΔΡΕΑΣ
ΣΤΟ ΕΘΝΟΣ**

Για πρώτη φορά μιλάει εφ' όλης της ύλης

Η ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΤΗΣ "ΣΚΙΑΣ"

ΑΥΤΗ είναι η πρώτη συνέντευξη που παραχωρεί ο κ. Α. Παπανδρέου στο «Εθνος», από την επανέκδοση της εφημερίδας αυτής στις 14 Σεπτεμβρίου του 1981.

Και θα ήταν χωρίς ιδιαίτερη πολιτική σημασία το γεγονός αυτό, αν, στο μεταξύ, δεν είχαν μεσολαβήσει υπερβολές που έριξαν βαριά τη σκιά τους στις άριστες σχέσεις του «Εθνους» με τον κόσμο του ΠΑΣΟΚ.

Ήταν, δυστυχώς, και η βαριά αυτή σκιά ένα από τα τιμήματα με τα οποία πλήρωσε ολόκληρος ο δημοκρατικός κόσμος και ο Τύπος του το φαινόμενο και το σκάνδαλο Κοσκωτά.

Η συνέντευξη αυτή αποτελεί την πολιτική και δημοσιογραφική υπέρβαση της σκιάς αυτής και αυτής της διαφοράς. Και δίνει σάρκα και οστά στην πολιτική υποθήκη που ενέκλεισε ο αειμνηστος Παναγιώτης Κανελλόπουλος στην αποχαιρετιστήρια ελεγγεία του στο «Γέρο της Δημοκρατίας»:

«Καταθέτω τα λουλούδια αυτά, εν ονόματι των παλιών πολιτικών διαφορών μας. Δεν λέω ότι οι πολιτικές διαφορές γεφυρώνονται εδώ. Λέω, όμως, ότι γεφυρώνονται εκεί που κακοποιούνται η ελευθερία και η δημοκρατία...».

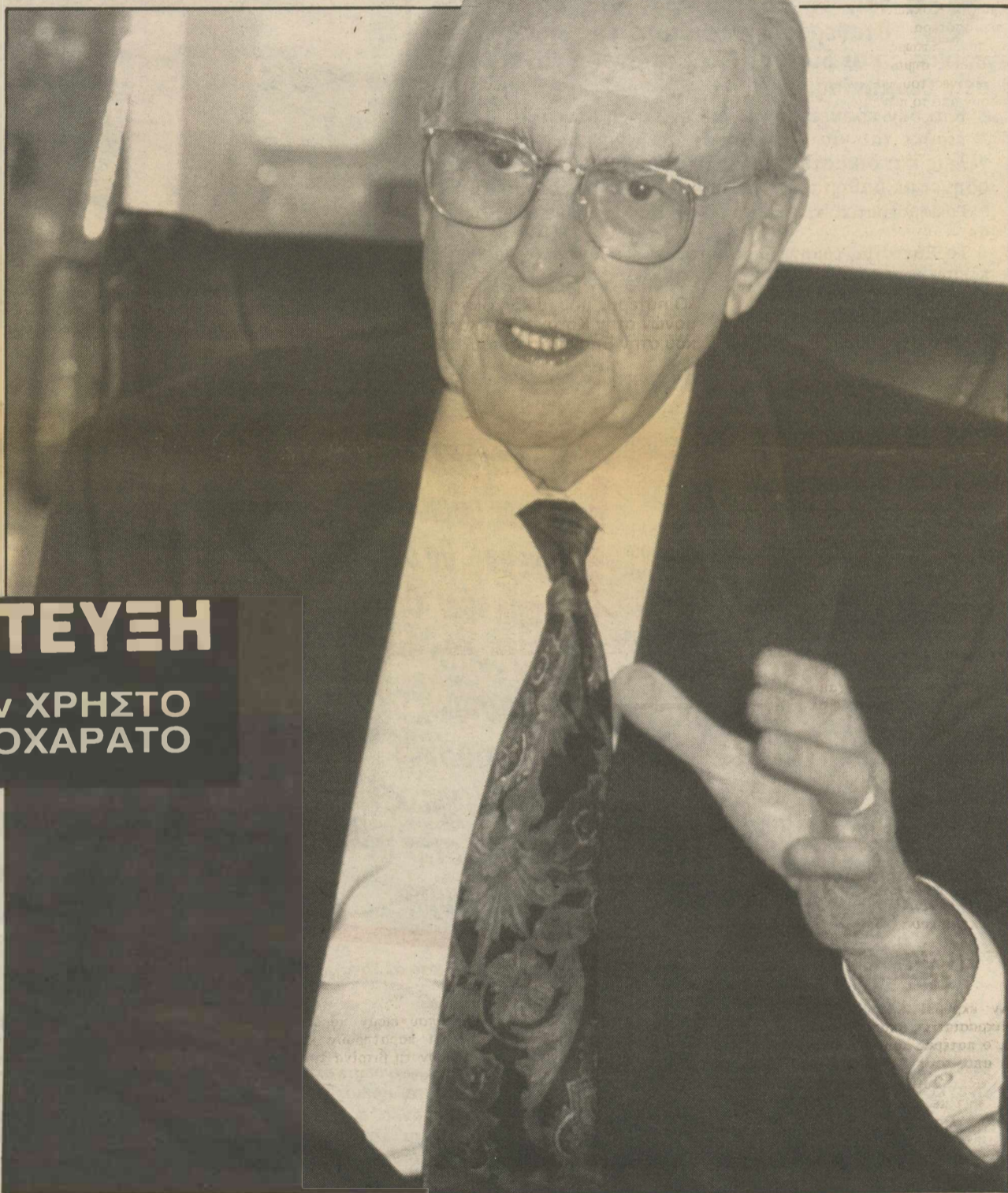
Φυσικά, η αναφορά αυτή στο «κλίμα» του 1968 δεν έχει συγκριτικό χαρακτήρα.

Απλώς, επιθυμεί να υπογραμμίσει ότι — σε μια εποχή που τα όρια και οι αξίες του ελληνισμού διατρέχουν τον έσχατο κίνδυνο και που η οικονομική καχεξία απειλεί με ραχτισμό και τους θεσμούς — αποτελεί προκλητική πολυτέλεια η εμμονή σε «διαφορές» η μη συστράτευση του δημοκρατικού κόσμου και η αδιαφορία μπροστά στην ανάγκη πανεθνικής συναίνεσης.

Με το πλαίσιο αυτό δεδομένο και με δεδομένη την κρισιμότητα των περιστάσεων, ήταν απολύτως φυσικό, η πρώτη συνέντευξη του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ Α. Παπανδρέου προς το «Εθνος» να είναι ποιοτικά βαρυσήμαντη και ποσοτικά εκτεταμένη.

Δηλαδή, ήταν φυσικό να μιλήσει για την πολιτική συγκυρία και για την οικονομική και για την κοινωνική και για τα εθνικά θέματα, να επισημάνει τους κινδύνους και να προτείνει σωστικές λύσεις και σωστικά μέτρα.

Αλλωστε, η προσωπικότητα που ίδρυσε ένα κόμμα και το οδήγησε στην εξουσία, αυξάνοντας τη δύναμή του με γεωμετρική πρόοδο: η προσωπικότητα που κυβέρνησε επί οκτώ χρόνια τη χώρα με την έγκριση του 48% και του 46% του ελληνικού λαού: η προσωπικότητα που υπήρξε δύο φορές Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου: η προσωπικότητα που υπήρξε πρωτογιάτης της «Πρωτοβουλίας των 6» για την ύφεση και την ειρήνη: και η προσωπικό-

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: Κρίνει το χτες, ανατέμνει το σήμερα, προτείνει για αύριο.

τητα που αντιμετωπίζει όρθια τη ρήξη και τη δίωξη σε όλα τα επίπεδα — είναι, φρονούμε, η αρμοδιότερη:

- **Να σκιαγραφήσει την κατάσταση**
- **Να κρίνει τα πεπραγμένα της Κυβέρνησης**
- **Να επισημάνει κινδύνους. Και,**
- **Να προτείνει νέες πολιτικές.**

Για λόγους καθαρά πρακτικούς η συνέντευξη, η οποία υπήρξε μία χωρίς ατζέντα τετράωρη (και πλέον) συζήτηση, θα χωριστεί σε 4 μέρη και θα δη-

μοσιευθεί σε 4 συνέχειες.

- **ΣΤΟ Α' ΜΕΡΟΣ** ο κ. Α. Παπανδρέου ασχολείται με το πολιτικό σκηνικό.
- **ΣΤΟ Β' ΜΕΡΟΣ** ανατέμνει την οικονομική συγκυρία και την κοινωνική συνοχή.
- **ΣΤΟ Γ' ΜΕΡΟΣ** αναφέρεται στους κινδύνους που απειλούν τα εθνικά δίκαια. Και
- **ΣΤΟ Δ' ΜΕΡΟΣ** κρίνει τα επιτεύγματα και τα λάθη της οκταετίας του και προτείνει νέες πολιτικές.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΣΤΟΝ ΧΡΗΣΤΟ
ΘΕΟΧΑΡΑΤΟ

**Ο ΑΝΔΡΕΑΣ
ΣΤΟ ΕΘΝΟΣ**

Σε εξέλιξη οργανωμένη επίθεση κατά

ΕΚΘΟΥΝΗ ΛΙΣΤΕΣ

Θεσμοθετημένες κατακτήσεις αναιρούνται. Το κράτος πρόνοιας, αργά αλλά σταθερά, ξηλώνεται. Οι διώξεις, οι ποινικές και διοικητικές, παίρνουν τις διαστάσεις θεομηνίας.

Και δεν πρόκειται για τη λεγόμενη Μεγάλη Δίκη.

Πρόκειται για το γεγονός ότι ανέθεσαν σε εισαγγελείς και δικαστές μια πολιτική εκκαθάριση, η οποία οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια σε εθνικό διχασμό.

Το δημοκρατικό κεκτημένο υφίσταται μια πολύπλευρη επίθεση.

Το Σύνταγμα ερμηνεύεται, κατά το δοκούν, από μια ισχνή πλειοψηφία και η δικαστική αρχή κρίνει ακόμη και τον εκλογικό νόμο!

Ναι. Ακριβώς. Η δικαστική αρχή κρίνει, κυριαρχικά και αμετάκλητα, ποιοι πολιτικοί φορείς είναι κόμματα και ποιοι είναι συνασπισμοί κομμάτων.

Όλες οι εξουσίες ασκούνται καταχρηστικά και τα πολιτικά δικαιώματα συρρικνώνονται.

Και η Κυβέρνηση;

Μα, το ζητούμενο είναι, υπάρχει κυβέρνηση στην Ελλάδα;

...

Ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολιτευσης — και για οχτώ χρόνια πρωθυπουργός — Α. Παπανδρέου εκτιμά συνολικά την κατάσταση της χώρας και κρίνει την Κυβέρνηση.

Αναλύει τα μεγάλα προβλήματα της χώρας και κρίνει τους δώδεκα μήνες του κυβερνητικού έργου.

Η πρώτη...

Καθισμένος στο λιτό και απέραντο γραφείο του σπιτιού του στην Εκάλη, κάτω από τα βλέμματα του «Γέρου» και της «λατρευτής Σοφίας», με νηφαλιότητα αλλά και περίσκεψη, δίνει την πρώτη του συνέντευξη προς το «Εθνος».

Του το επισημαίνουμε:

— **Ξέρετε, κ. Πρόεδρε, αυτή είναι η πρώτη...**

— Ξέρω... Ξέρω... Γι' αυτό και θα συζητήσουμε με πλήρη άνεση χρόνου. Αλλωστε, είναι τόσα τα προβλήματα στα πολιτικά, στα οικονομικά, στα κοινωνικά και στα εθνικά θέματα, που η άνεση χρόνου είναι αναγκαία.

— **Να αρχίσουμε από την πολιτική κατάσταση;**

— Να αρχίσουμε. Διότι, ήδη, εδραιώνεται — ή καταβάλλεται προσπάθεια να εδραιωθεί — μια πολιτική πρακτική που μας φέρνει πολύ πίσω. Πίσω και από το 1909. Μας φέρνει στην... ακμή του παλαιοκομματισμού.

— **Μια παράκληση, κ. Πρόεδρε.**

— Παρακαλώ...

— **Προτού μπούμε στην ουσία της συνέντευξης, δηλαδή στην κριτική εκτίμηση της γενικότερης κατάστασης του τόπου, θα θέλαμε την τοποθέτησή σας και την απάντησή σας σε δύο ερωτήματα που απασχολούν και τους φίλους και τους αππάλους σας — άλλους καλο-**

Αν στην Ελλάδα έπνεε ούριος άνεμος, θα άλλαζα ταμπούρι. Όμως μια ορατή θύελλα μας σπρώχνει πίσω στο 1909 κι έχω χρέος να μείνω στην πρώτη γραμμή

προαίρετα και άλλους κακοπροαίρετα.

— Σας ακούω.

— **Το πρώτο ερώτημα: Βρίσκεστε από τον Αύγουστο του 1988 στο μάτι ενός πρωτοφανούς κυκλώνα και αντιμετωπίζετε, όρθιος και ανυποχώρητος, σκάνδαλα, προσωπικές ρήξεις, θέματα υγείας, ενδοκομματικές αμφισβητήσεις και τριβές, πολιτικές και δικαστικές διώξεις, επιθέσεις εχθρών και φίλων (μεταξύ των οποίων και του «Εθνους»), εκλογικές αναμετρήσεις και άλλα πολλά. Και, όμως, παραμένετε στην πρώτη γραμμή. Πέστε μας: Από τη στάση σας αυτή τι μήνυμα αναδύεται; Μήνυμα αισιοδοξίας ή μήνυμα απαισιοδοξίας;**

— Αναδύεται μήνυμα αγώνα και μήνυμα χρέους. Χρέους, όχι μόνο απέναντι στο 40% του ελληνικού λαού (τώρα, φυσικά, είναι περισσότερο), αλλά και απέναντι στον τόπο, απέναντι σε ολόκληρο τον ελληνικό λαό. Και να σας εξηγήσω γιατί.

(Ρούφηξε μια γουλιά από τον καφέ του — αυτή την παλιά συνήθεια του παλιού καπνιστή και διανοούμενου δεν την έκοψε — και συνέχισε):

— Αν στη χώρα μας όλα πήγαιναν καλά, αν δηλαδή έπνεε για την Ελλάδα ούριος άνεμος, θα ήμουν έτοιμος και πανευτυχής να επιστρέψω στα συγγραφικά μου και στα ακαδημαϊκά μου και να προσφέρω, έτσι, τις υπηρεσίες μου από άλλο ταμπούρι. Να μελετήσω, να ερευνήσω και να συγγράψω για τις νέες γενιές.

Θύελλα

Αλλά, οι άνεμοι δεν είναι ούριοι. Αντιθέτως: Μια ορατή θύελλα μας σπρώχνει πίσωπίσω (όπως σας είπα) και από το 1909. Και δεν αναφέρομαι στην προσωπική μου διώξη. Αναφέρομαι στους εσωτερικούς και εξωτερικούς κινδύνους που απειλούν και τους θεσμούς και τον Ελληνισμό...

— **Είστε τόσο απαισιόδοξος;**
— Κάθε άλλο. Ανήσυχος είμαι και όχι απαισιόδοξος. Την αισιοδοξία μου για την πορεία, για το μέλλον, αυτού του τόπου δεν τη χάνω ποτέ. Και έχει ιστορική κάλυψη — επιτρέψτε μου την έκφραση — η αισιοδοξία μου αυτή.

Ποιος δεν το ξέρει; Ο Ελληνισμός έχει περάσει απίστευτες δυσκολίες στην πορεία του. Και επέζησε. Και προχώρησε. Πιστεύω ότι θα ξεπεράσει και τη σημερινή κρίση. Αρκεί να υπάρξει μια υπέρβαση από όλους. Και να βρεθούμε όλοι οι Έλληνες σε κοινό αγώνα...

— **Πώς ακριβώς τον εννοείτε τον κοινό αυτό αγώνα, κ. Πρόεδρε;**

— Ως συστράτευση των πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πνευματικών δυνάμεων του ελληνισμού...

Έκανε στο σημείο αυτό μια κίνηση προβληματισμού με το κεφάλι και εξήγησε:

— Ναι. Το κατανοώ, δυστυχώς. Το κλίμα δεν προσφέρεται. Και αντί ο αγώνας να είναι πολυσχιδής, αλλά ένας και ενιαίος — κάτι που πρέπει απέναντι σε κοινούς

Ο Ανδρέας Παπανδρέου καθισμένος στο λιτό και απέραντο γραφείο του σπιτιού του στην Εκάλη

των δημοκρατικών θεσμών και των κατακτήσεων του λαού

ΠΡΟΓΡΑΦΩΝ...

**...Αν τολμήσουν
να τις υλοποιήσουν
θα διαλύσουν οικογένειες,
θα αποδιοργανώσουν το κράτος**

Μια ματιά στο «Εθνος», στη διάρκεια της τετράωρης συνέντευξης.

συνομιλεί με τον Χρήστο Θεοχαράτο.

κινδύνους — τελικά, εκφυλίζεται σε μια ισχυρή εσωτερική πώλωση και σ' έναν πολιτικό πόλεμο εξοντωτικό.

Θα ήμουν, λοιπόν, το λιγότερο ριψασπίς, αν μπροστά στις δυσκολίες έκανα πίσω και δεν έμενα στην πρώτη γραμμή — επιτελικός μαζί και τυφεκιοφόρος αυτού του χρέους απέναντι στο 40% του λαού, απέναντι σε ολόκληρο το λαό, απέναντι στον Ελληνισμό... Κοντολογίς, οι περιστάσεις δε μου επιτρέπουν κανενός είδους συμβιβασμούς και καμιά ραστώνη.

Υπήρξε μια μικρή διακοπή, απάντησε για λίγα δευτερόλεπτα ο κ. Παπανδρέου σ' ένα τηλεφώνημα και ήρθε το δεύτερο ερώτημα:

— **Ηγηθήκατε, κ. Πρόεδρε, και ηγείσθε ενός Κινήματος, το οποίο, κατά κύριο λόγο, στηρίχθηκε και στηρίζεται στους μη προνομιούχους Έλληνες. Και πράγματι: Με εξαίρεση κάποιες δεκάδες επώνυμων και προνομιούχων στελεχών, το ΠΑΣΟΚ στρατολόγησε τα μικρομεσαία στελέχη του από τους**

μη προνομιούχους Έλληνες. Από εκεί που στρατολογήθηκαν και οι οπαδοί του.

Δώσατε πολιτική υπόσταση και πολιτικό λόγο στους «ταπεινούς και καταφρονεμένους» — για να θυμηθούμε τον Ντοστογιέφσκι. Εσείς, όμως, δεν ανήκετε σ' αυτούς. Δεν είστε μη προνομιούχος. Κοιτάζω τη φωτογραφία του «Γέρου» και γίνομαι σαφής: Ξεκινήσατε με μια καταπληκτική προνομία...

— Κατανοώ και την ερώτηση και τις προεκτάσεις της. Πράγματι είχα την εξαιρετική προνομία να ζήσω τα πρώτα μου χρόνια σ' ένα πολιτικό — και μάλιστα δημοκρατικό — περιβάλλον.

Βενιζέλος

Είχα την προνομία να γνωρίσω προσωπικά και να έχω μνήμες από μεγάλες μορφές του πολιτικού πανθέου μας. Θυμάμαι τον Ελευθέριο Βενιζέλο και τα φλογερά μάτια του, από τα οποία εξακοντιζόταν

σαν λάβα η δύναμη και η αποφασιστικότητα. Θυμάμαι τον Παπαναστασίου και τους περιπάτους, κάθε Σαββατόβραδο, με τον πατέρα μου στο σπίτι του.

Θυμάμαι τον Καφαντάρη και την εκτίμηση που έτρεφε ο πατέρας μου στην πολιτική κρίση του. Θυμάμαι τον ευπατριδή της πολιτικής, τον Μιχαλακόπουλο. Θυμάμαι δεκάδες πρωτεργάτες της Πρώτης Ελληνικής Δημοκρατίας...

— **Όλους εκείνους, δηλαδή κ. Πρόεδρε, που ο Θεμιστοκλής Τσάτσος αποκαλούσε «πολιτικό κουρνιαχτό του μεταβενιζελικού κόσμου»!**

— Ακριβώς. Μόνο που ο καθένας από αυτούς που αποτελούσαν τον «πολιτικό κουρνιαχτό», έκανε και για πρώτος. Έκανε και για πρωθυπουργός.

— **Με παρόμοια αφετηρία, κ. Πρόεδρε, και με τις δύσκολες αλλά άριστες σπουδές σας, συμφωνείτε ότι είστε... προνομιούχος;**

— Πράγματι, η αφετηρία αυτή αποτελεί μια προνομία, αλλά και ένα βαρύ φορτίο.

Που και αυτό δεν επιτρέπει συμβιβασμούς, αλλά με καλεί όρθιο στο χρέος...

Οι μνήμες πάντα είναι ελκυστικές και αρκετός χρόνος κύλησε με αναφορές στις μορφές εκείνες της πολυτάραχης Πρώτης Δημοκρατίας μας.

— **Και τώρα στην πολιτική κατάσταση, κ. Πρόεδρε. Και ας αρχίσουμε από τη δίωξή σας...**

— Ν' αρχίσουμε από τις διώξεις, σύμφωνοι, αλλά όχι από τη δίωξή μου. Έχω εκπεφρασμένη γνώμη γι' αυτήν και δεν επιθυμώ να την επαναλάβω. Είναι μια διαδικασία που αρνούμαι να τη νομιμοποιήσω ακόμη και με δηλώσεις μου.

Αλλά και αν δεν ήταν έτσι και είχε πράγματι η δίωξη νομικό και ουσιαστικό έρεισμα, πάλι δε θα μου ήταν επιτρεπτό να κάνω δηλώσεις γι' αυτήν. Και αν λέω τώρα έστω και αυτά τα ελάχιστα, αφορμή μου δίνει η πρόσφατη αποκάλυψη — ότι δηλαδή απέκρουσαν από τη Βουλή και τον ελληνικό λαό στοιχείο που ανατρέπει τη βασική κατηγορία. Αλλωστε, έκανα πρό-

**Ο ΑΝΔΡΕΑΣ
ΣΤΟ ΕΘΝΟΣ**

Λείπουν στρατηγική, τακτική, σχεδιασμός

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ...

Συνέχεια από σελ. 21

σφατα λόγο για «έκπτωση αξιών» και δε θέλω να επανέλθω...

— **Κάνετε, όμως, αναφορά σε διώξεις.**

— Βεβαίως. Αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε εξέλιξη μια οργανωμένη επίθεση εναντίον βασικών δημοκρατικών θεσμών και εναντίον κατακτήσεων του λαού. Κι αυτό γίνεται με τρεις κυρίως τρόπους:

• Με την ποινικοποίηση της δημόσιας ζωής

• Με διοικητικούς διωγμούς και,

• Με νομοθετικά μέτρα.

Η ποινικοποίηση της δημόσιας ζωής τείνει να προσλάβει διαστάσεις εθνικού διχασμού. Μηνύσεις, ανακρίσεις, παραπομπές σε καθημερινή βάση. Και δίκες. Εκατοντάδες δίκες σε ολόκληρη τη χώρα.

Μόνο στην Κρήτη, που επισκέφτηκα πρόσφατα, και μόνο για τα γεγονότα έξω από τη Νομαρχία Χανίων με τα ΜΑΤ που μετέφεραν από την Αθήνα, υπάρχουν, όπως έμαθα, 45 με 50 δικαστικές διώξεις με βαρύτερες κατηγορίες. Χωριστά οι διώξεις συνεταιριστικών στελεχών και άλλων πολιτών με κοινωνική ορατότητα, που κανείς δε γνωρίζει αν μετριούνται σε δεκάδες ή εκατοντάδες.

Και ακολουθούν διώξεις συνδικαλιστών, διώξεις εφημερίδων και ραδιοσταθμών, διώξεις αξιωματικών. Κυρίως της Αεροπορίας. Και εδώ θα ήθελα να σταθώ και να επισημάνω τον ορατό κίνδυνο, ότι ενδεχομένως ετοιμάζεται μια νέα ντροπή. Μια νέα «δική Αεροπόρων» — όπως εκείνη του 1951...

— **Μιλήσατε, όμως, κ. Πρόεδρε, και για διοικητικούς διωγμούς...**

— Γι' αυτούς θα έλεγα ότι έχουν πάρει τις διαστάσεις θεομηνίας. Στα υπουργεία, στις κρατικές υπηρεσίες, στους οργανισμούς και τις επιχειρήσεις του Δημοσίου, στην Κοινή Ωφέλεια, στα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου — παντού — υπάρχουν διωγμοί με παραπομπές στα πειθαρχικά, με δυσμενείς μεταθέσεις, με εκδικητικές μετατάξεις, και με εκτεταμένες προγραφές...

Σκέφθηκε για λίγο ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ και, εν συνεχεία, υπογράμμισε: — Σημειώστε το: Έχουν συντάξει απεραντές «καταστάσεις προγεγραμμένων» και τις έχουν περάσει σε ηλεκτρονικό υπολογιστή. Κι αν τολμήσουν να υλοποιήσουν αυτές τις «λίστες» θα διασπάσουν χιλιάδες οικογένειες και θα αποδιοργανώσουν το κράτος εντελώς...

— **Μια αδιακρισία, κ. Πρόεδρε. Αυτό που λέτε είναι τόσο σοβαρό, ώστε να μπορούμε στον πειρασμό να ρωτήσουμε...**

— Να ρωτήσετε τις πηγές μου... Λοιπόν, και υπεύθυνες πληροφορίες έχουμε από πολλά υπουργεία για τα τεκταινόμενα και επάνωμες καταγγελίες έχουμε χιλιάδων πολιτών για το όργιο που γίνεται στη Διοίκηση.

Προς επίρρωση όλων αυτών, ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κ. Παπανδρέου έφερε και ορισμένα συγκεκριμένα, όσο και εξοργιστικά, παραδείγματα διοικητικών διώξεων.

— **Στην αναφορά σας για την επίθεση που δέχονται οι δημοκρατικές κατακτήσεις υπήρχε και τρίτο σκέλος: Τα νομοθετικά μέτρα. Σε ποια, κυρίως, αναφέρατε, κ. Πρόεδρε;**

Χειραφία του Α. Παπανδρέου με τον Χρ. Θεοχαράτο, πριν από τη συνέντευξη.

— Να σας πω. Όταν οι εξουσίες ασκούνται καταχρηστικά — και σήμερα ασκούνται — και όταν το Σύνταγμα ερμηνεύεται από την ισχυρή πλειοψηφία κατά το δοκούν και όταν καλείται η ανεξάρτητη Δικαιοσύνη να ποδηγετήσει το δημόσιο βίο και όταν η συναίνεση είναι μόνο φραστική (αφού οι πράξεις ρίχνουν λάδι στη φωτιά της αδιαλλαξίας και της πόλωσης), είναι φυσικό, μέσα σ' αυτό το κλίμα, τα περισσότερα νομοθετήματα να έχουν ανελεύθερο χαρακτήρα...

Οι απειλές

— **Παραδείγματος χάρη...**

— Παραδείγματος χάρη, ο αντιτρομοκρατικός νόμος, ο οποίος περιστελλεί βασικά δικαιώματα των πολιτών, χωρίς λόγο· ο αντιπεργατικός νόμος, ο οποίος απειλεί τις συνδικαλιστικές ελευθερίες, χωρίς λόγο· τα περιβόητα προεδρικά διατάγματα που αποσύρθηκαν αφού αναστάτωσαν την παιδεία· οι συστηματικές ρωγμές που δημιουργούνται στο Εθνικό Σύστημα Υγείας· η υπαναχώρηση από την οικονομική δέσμευση για το δεύτερο βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης· η άτυπη, για την ώρα, αλλά ουσιαστική, αποδυνάμωση του Συνεταιριστικού Κινήματος· η μελετώμενη περικοπή των συντάξεων από τους αντιστασιακούς κτλ. κτλ.

— **Δηλαδή, αν σας ζητούσα, κ. Πρόεδρε, να μου δώσετε μια εικόνα της γενικής πολιτικής κατάστασης της χώρας, τι θα μου απαντούσατε;**

— Θα σας έδινα απάντηση με τρία σκέλη: Πρώτο, ότι είναι δυσχερές να κρίνει κανείς την πολιτική κατάσταση αυτοτελώς — χωρίς να συνεκτιμήσει την οικονομική, κοινωνική και διεθνή συγκυρία.

Δεύτερο, ότι έχουμε μπει στην πιο επικίνδυνη περίοδο της νεότερης ιστορίας μας, που ομοιά της μπορούμε να βρούμε μόνο προ του 1909. Και,

Τρίτο, ότι τα δείγματα κυβερνητικής γραφής του έτους που διέρρευσε από τις περσινές εκλογές είναι αποκαρδιωτικά. Θα έλεγα, λοιπόν, επιγραμματικά: Κρίση και κατάπτωση!

— **Και η Κυβέρνηση, κ. Πρόεδρε; Για όλα φταίει η Κυβέρνηση;**

— Η Κυβέρνηση; Μα, εδώ τίθεται ένα βασικό ερώτημα: Υπάρχει Κυβέρνηση; Στρατηγική δεν υπάρχει και όση υπάρχει είναι ανέφικτη. Τακτική δεν υπάρχει. Συντονισμός «έργου» (με εισαγωγικά) δεν υπάρχει.

Υπάρχουν νόμοι και τους εφαρμόζουν. Ψηφίζουν δικούς τους και δεν τους εφαρμόζουν. Δικές τους κορυφαίες πολιτικές επιλογές — όπως για παράδειγμα η περιώνυμη αποκρατικοποίηση — ή εγκαταλείπονται ή αποτελματώνονται.

Παρουσίασαν στη Βουλή ένα κυβερνητικό πρόγραμμα, το οποίο όχι απλώς εγκατέλειψαν, αλλά, κυριολεκτικά, αναποδογύρισαν. Πού είναι οι εκατό χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας; Πού είναι η εγγύηση για διαφύλαξη του εισοδήματος των εργαζομένων και συνταξιούχων; Πού είναι η αξιοκρατία; Πού είναι οι διακρίσεις για συναίνεση με την Αντιπολίτευση; Πού είναι, έστω, η διάκριση των εξουσιών; Όλες έχουν υποταγεί στην ισχυρή πλειοψηφία. Και ακόμη: Δεν το ξέρετε ότι όλα τα σημαντικά νομοσχέδια περνάνε ως κατεπείγοντα;

Οτι η τακτική των αιφνιδιαστικών τροπολογιών αποδυναμώνει το Κοινοβούλιο; Οτι η προχειρότητα οργιάζει; Οτι, πια, όλα τα μεγάλα έργα γίνονται χωρίς διαγωνισμό με απευθείας ανάθεση; Οτι οι οργανωμένες κοινωνικές ομάδες αντιμετωπίζονται με νευρικήτητα και εχθρότητα; Πού βλέπετε, λοιπόν, Κυβέρνηση;

— **Δηλαδή, κ. Πρόεδρε, πολιτικός... ζόφος;**

— Σας είπα, ήδη. Είμαι από τη φύση μου αισιόδοξος και πιστεύω ότι και αυτή η θύελλα θα περάσει. Και αυτό ακριβώς είναι το αναστάσιμο μήνυμα που θα ήθελα να περάσω στους αναγνώστες σας...

ΠΟΥ ΚΑΝΟΥΝ ΠΑΣΧΑ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

Η ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ έμεινε χωρίς πολιτικούς αρχηγούς τη Μ. Εβδομάδα.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κ. Καραμανλής βρίσκεται στη Χαλκιδική, στο «Πόρτο Καρράς», όπου θα περάσει και το Πάσχα με μικρή συντροφιά, μεταξύ των οποίων ο αδελφός του Αλέκος, ο στρατηγός Α. Γκράτσιος και ο στενός συνεργάτης του Π. Παυλόπουλος με τη σύζυγό του.

Ο πρωθυπουργός βρίσκεται στα Χανιά, όπου και θα κάνει Ανάσταση. Μαζί του βρίσκεται η σύζυγός του Μαρίκα, αλλά και τα παιδιά του και τα εννιά εγγόνια του.

Πάντως ο κ. Μητσοτάκης θα έρθει την Κυριακή το πρωί στην Αθήνα, όπου θα επισκεφθεί στρατιωτικές μονάδες για να γιορτάσει — κατά το έθιμο — μαζί τους το Πάσχα.

Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ βρίσκεται στην Κέρκυρα με τη σύζυγό του Δήμητρα, όπου θα περάσει και τις επόμενες μέρες. Κοστά του ο υπεύθυνος Τύπου του Τ. Χυτήρης και η σύζυγός του Μαρία Φαραντούρη, ο οποίος είναι Κερκυραίος και πηγαίνει κάθε χρόνο το Πάσχα στο νησί.

Η πρόεδρος του Συνασπισμού Μαρία Δαμανάκη βρίσκεται από την Πέμπτη σε χωριό του Πηλίου με το σύζυγο και τα δύο παιδιά της.

Σε διακοπές βρίσκονται επίσης και ο Χ. Φλωράκης στην Ανδρο, σε φιλικό σπίτι και ο Λ. Κύρκος στο σπίτι του στο Κούτσι Κορινθίας.

Στην Αθήνα, αντίθετα, βρίσκεται η γραμματέας του ΚΚΕ Α. Παπαρήγα, η οποία θα περάσει στην πρωτεύουσα το Πάσχα, επισκεπτόμενη μάλιστα και στρατιωτικές μονάδες.

ΜΗΝΥΜΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ

ΜΗΝΥΜΑ ελπίδας και αισιοδοξίας είναι το μήνυμα της Αναστάσεως τονίζει ο Οικουμενικός Πατριάρχης Δημήτριος.

Στους πλούσιους και στους φτωχούς, στους ισχυρούς και στους αδύνατους — υπογραμμίζει — το μήνυμα της Αναστάσεως είναι η μόνη δύναμη που μπορεί να δώσει ελπίδα και να φωτίσει τα πρόσωπα με αισιοδοξία. Τονίζει ιδιαίτερα, ότι οι ορθόδοξοι λαοί «είναι υπέρ πάντα άλλον υποχωρωμένοι εις ενότητα αγάπης και ειρηνικής συνεργασίας».

Ο Αρχιεπίσκοπος Σεραφείμ στο μήνυμά του αναφέρεται στη λήξη του πολέμου στον Περσικό Κόλπο και επισημαίνει την ανάγκη ειρηνικής συμβίωσης.

ΤΑΞΙΔΙ-ΑΣΤΡΑΠΗ

ΔΩΔΕΚΑΩΡΟ ταξίδι-αστραπή στο Λουξεμβούργο θα κάνει τη Δευτέρα του Πάσχα ο πρωθυπουργός Κ. Μητσοτάκης.

Ο κ. Μητσοτάκης θα αναχωρήσει το μεσημέρι της Δευτέρας και θα πάει στο Λουξεμβούργο, όπου θα συμμετάσχει στην έκτητη Σύνοδο Κορυφής των χωρών μελών της ΕΟΚ.

Ο κ. Μητσοτάκης θα γυρίσει στην Αθήνα τις πρώτες πρωινές ώρες της Τρίτης.

Εξ άλλου, την ερχόμενη Παρασκευή, ο κ. Μητσοτάκης θα πάει στις Βρυξέλλες όπου θα μετάσχει στη διήμερη Σύνοδο Κορυφής του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος.

ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ Το δράμα της οικονομίας σε εθνικό και σε κοινοτικό επίπεδο